

Mövzu 10. Asiya turizm bölgəsi. Şərqi Asiya dövlətlərində
beynəlxalq turizmin müasir vəziyyəti.

Plan

1. Asiya turizm bölgəsinin ümumi xarakteristikası.
2. Çin Xalq respublikasının coğrafi mövqeyi, iqlim şəraiti və əsas turizm marağı yaradan amilləri.
3. Çinin əsas turizm mərkəzlərinin xarakteristikası.
4. Çin turizminin inkişaf mərhələləri və turizmin müasir vəziyyəti.
5. Yaponiyanın coğrafi mövqeyi, iqlim şəraiti və turist cəlb edən əsas amilləri.
6. Yaponiyanın turizm mərkəzləri və turizmin inkişaf mərhələlərinin xarakteristikası.
7. Koreya Respublikasının coğrafi mövqeyi, iqlim şəraiti və turizm mərkəzlərinin xarakterik xüsusiyyətləri.
8. Filippinin coğrafi mövqeyi, iqlim şəraiti və turizm obyektləri.

1. Asiya turizm bölgəsinin ümumi xarakteristikası.

Asiya turizm regionu dünyanın ən böyük qitəsi olan Asiyanı əhatə edir. Asiya Avropadan qərbdə Ural və Qafqaz dağları, həmçinin Qara, Mərmərə, Aralıq və Qırmızı dəniz suları ilə ayrılır. Bölgənin şimal hədudları Şimal qütbünədək uzanır və Şimal Buzlu Okean hövzəsinin dənizləri ilə əhatə olunur.

Qitənin şərq sərhədlərində vulkan mənşəli adalar yerləşir. Hindistan, Hindçin və Malakka yarımadaı okeanın içərilərinə qədər uzanaraq Hind və Sakit okean hövzələrində körfəzlər və dənizlər yaradırlar.

Asiya turizm bölgəsində dağ sistemləri, yaylalar, dağlar və yüksəkliklər ərazinin 25%-ni təşkil edir. Asiyanın əsas dağ sistemləri Himalay, Qaraqorum, Pamir, Tyan-Şan, Sayan, Hinduquş, Kun-Lun, Böyük Qafqaz və Altaydır. Bununla yanaşı bir sıra dağ yüksəklikləri və yaylalar da vardır. Hind-Qanq Mesopotamiya, Böyük Çin, Turan və Qərbi Sibir isə Asiyanın ən böyük düzənlikləridir.

Asiyada şimaldan cənuba qədər bütün iqlim qurşaqlarına kontinental iqlimdən baəlayaraq, ekvatorial iqlimə qədər bütün iqlim tiplərinə rast gəlinir. Ərəbistan yarımadasından baəlayaraq Sarı dənizə qədər səhrələr zolağı uzanır. Səhralarda qış soyuq, yay isə isti keçir.

Ob, İrtiş, Yenisey, Lena (Şimal Buzlu Okeanı hövzəsi), Amur, Xuanxe, Yantszi, Sitszyan, Mekonq (Sakit Okean hövzəsi), Hind, Qanq, Brahmaputra, Şatt-Əl-Ərəb (Hind Okeanı hövzəsi) Asiyanın ən böyük çaylarıdır. Asiyanın iri gölləri Baykal, Balxaş, İssık-Kul, Van, Xanka, Urmiya, Tonlesap, Tayhu hesab edilir.

İynəyarpaqlı meşələr, cənuba doğru enliyarpaqlı meşələr və meşə-çöl zolaqları ilə əvəz olunur. Şərqi və Cənubi Asiyanın tropik en dairələri musson, dağ ətəkləri həmişəyaşıl meşələrlə örtülüdür. Ekvator qurşağında (İndoneziyada) bataqlıq meşələri bitir. Kiçik Asiyanın cənub-qərb sahilləri, Aralıq dənizi iqlimi və bitki örtüyü ilə digər bölgələrdən fərqlənir.

Asiyanın fauna aləmi də çox rəngarəngdir. Bu qitədə Hind fillərinə, nəhəng pandalara, qoşa ürgüclü dəvələrə rast gəlinir. Tayland mağaralarında ən kiçik yarasalara (uzunburunlara), İndoneziyada isə ən böyük yarasalara (uçan tülkülərə) rast gəlinir. Yaponiyanın cənub sahilləri yaxınlığında dəniz sularında nəhəng hörümçəklər yaşayır. Şimal-Şərqi Asiya pələnglərin vətəni olsa da onların sayı ovlandıqları üçün azaldığından, hal-hazırda qoruqlarda mühafizə olunurlar. İndoneziyanın Komodo adasında dünyada ən böyük kərtənkələlər hesab edilən

nəhəng varanlar yaşayır. Varan (kərtənkələ) Beynəlxalq Qırmızı kitaba salınmışdır. Uzunluğu 3-4 metrə çatan varanların yaşadığı ərazi Milli Park elan olunmuşdur. Asiyanın şərq sahillərində və adalarda nadir dəniz heyvanları (kalan, dəniz pişiyi, suiti, morj və s.) məskunlaşmışdır. Bu heyvanların da çoxaldılması qayğısına qalınır.

Onu da qeyd edək ki, Ən qədim zamanlardan Asiya ərazisində ilk böyük sivilizasiyalar yaranmışdır. Burada Babil, Şumer, Assuriya, Xarappa, Urartu kimi qədim dövlətlər mövcud olmuş, möhtəşəm imperiyalar (Ərəb, Monqol, Osmanlı, Rus) yaranmış və süqut etmişdir.

Asiyanın bir sıra dövlətləri-Yaponiya, Sinqapur, Koreya Respublikası sürətlə inkişaf edən dövlətlər sırasına daxildir. Digər dövlətlər də ölkələrinə yeni texnologiyalar, xarici investisiyalar cəlb etməklə inkişaf edirlər.

Son dövrlərdə Asiya turizm bölgəsində turis axınının intensivliyinin artımı müşahidə olunur. Turist axınına cəlb edən amillər aşağıdakılar hesab edilir:

- 1) Turistlərin qəbulu üçün Asiyanın böyük və fəvqəladə dərəcədə iri həcmli turizm bazarı olması;
- 2) Asiya sahillərinin üç okeanın, onlarla dəniz və körfəzlərin suları ilə əhatə olunması;
- 3) Asiyada bütün iqlim qurşaqlarının mövcudluğu, landşaftın və rekreasiya ehtiyatlarının hədsiz rəngarəngliyi və zənginliyi;
- 4) Asiyada tarixi və memarlıq abidələrinin zənginliyi;
- 5) Asiyada dünya dinlərinin ən böyük ziyarət mərkəzlərinin yerləşməsi;
- 6) Qitənin etnik rəngarəngliyi.

Bununla yanaşı Asiyada turizmin inkişafını ləngidən amillər də mövcuddur. Bu amillərə aşağıdakıları aid etmək olar:

- a) Geniş ərazilərdə (səhrələr, çətin keçilən dağ yüksəklikləri, çınqıllı və bataqlıq ərazilər və s.) istirahətin və kütləvi turizmin təşkili üçün əlverişli şəraitin olmaması;
- b) Yol nəqliyyatı şəbəkəsinin ümumən zəif inkişaf etməsi;
- c) Bir çox ölkələrin iqtisadi cəhətdən geridə qalması, turist qəbuluna hazırlığın və müvafiq servisin olmaması;
- d) Asiyanın bir sıra ölkələrində daxili stabilliyin pozulması.

Dünyanın digər bölgələrindən Asiyaya gələn turistlərin əsas məqsədi əsrarəngiz təbiət, görkəmli tarixi yerlər, müxtəlif xalqların mədəniyyəti, adət-ənənələri ilə tanış olmaqdır. Asiya turizm bölgəsinə idman və müalicə məqsədilə edilən səfərlər azlıq təşkil edir. İşgüzar səfərlər və konqress turizmi əsasən Yaponiya üçün xarakterikdir.

Asiyanın beynəlxalq turist əlaqələri əsasən təyyarə vasitəsilə həyata keçirilir. Turistlərin çarter reysləri ilə daşınması getdikcə üstünlük qazanır.

İqlim şəraitinin geniş diapozonlu olmasına baxmayaraq bu regionun bölgələrində turizm mövsümi xarakter daşıyır.

Asiya üçün əsas turizm bazarı Avropanın inkişaf etmiş ölkələri (Böyük Britaniya, Fransa, Almaniya, İtaliya, Niderland, Skandinaviya ölkələri), ABŞ və Kanadadır. Afrikadan daha çox axın müsəlman ölkələrindən Məkkə və Mədinəyə, Şərqi Afrikadan isə Hindistan, Pakistan və İrana yönəlir. Avstraliyadan və Yeni Zelandiyadan turist axını Cənub-şərqi və Cənubi Asiyaya daha çoxdur. Asiya ölkələrindən qitə daxili turist axını əsasən Yaponiyaya, Malayziyaya, Sinqapur və Taylanda istiqamətlənir.

Asiyadan dünyanın digər regionlarına turist səfərləri azdır. Asiyanın turist bazarı əhalinin sayı ilə uyğun gəlmir. Hazırda digər qitələrə səfər edənləri çoxu yaponlar və Cənub-Qərbi Asiya bölgəsinin sakinləridir.

Onu qeyd edək ki, Asiyada beynəlxalq turizm, qitədə möhkəm sülhə nail olduqdan sonra daha da sürətlə inkişaf edə bilər.

2.Çin Xalq respublikasının coğrafi mövqeyi, iqlim şəraiti və əsas turizm marağı yaradan amilləri.

14 dövlətlə həmsərhəd olan ÇXR Asiyanın qərbində yerləşməklə Rusiya, Monqolustan, Şimali Koreya, Qazağıstan, Qırğızıstan, Pakistan, Tacikistan, Əfqanıstan, Hindistan, Myanma, Vyetnam, Nepal, Butan, və Laosla həmsərhəddir.

Ölkə cənubdan Çin, şərqdən Sarı və Şərqi Çin dənizlərinin suları ilə əhatə olunmuşdur. Çin əsasən dğlıq ölkədir. Ərazisinin 30 %-i dəniz səviyyəsindən 1000 m yüksəklikdən aşağıda yerləşir. Cənubda Nanlin dağları və Yunnan-Quyqcou dağlıq əraziləri uzanır. Cənub-qərbdə hündürlüyü 4500 m-ə çatan Tibet yaylası və Himalay, Qaraqorum, Nanşan, Kunlun dağları ilə əhatə olunur. Nepal ilə sərhəddə dünyanın ən yüksək dağ zirvəsi olan Comolunqma (Everest, 8848 m) ucalır. Qərbdə və şimal-qərbdə Təklə-Məkan səhrası, Tarim, Cuncar və Alaşan yüksək düzənlikləri, Həmçinin Şərqi Tyan-Şan dağları (ondan cənubda Turfan çökəkliyi-154 m) yerləşir. Çinin şimalında Qobu səhrası, Şimal-şərqdə Böyük Xinqan, Kiçik Xinqan və Şimali Koreya dağları yerləşir. Bir qədər cənubda Lyos (açıq sarı rəngli, kövrək, narın torpaq) yaylası və Böyük Çin düzənliyi uzanır. Yantszi, Xuanxe, Sunqari, Sitszyan ölkənin ən böyük çaylarıdır.

Şanxay, Pekin, Tyanszin, Şenyan şəhərləri Çinin ən nəhəng şəhərləridir. Bu şəhərlərin hər birində 5 milyondan 18 milyona-dək əhali yaşayır. Çində, əhalisi bir milyondan artıq olan 40-dan çox şəhər vardır. Quancjou, Dalyan, Tsindao, Tsinxuaridao və Şanxay ölkənin ən böyük limanlarıdır.

Çinin səth quruluşu müxtəlif olduğundan iqlimi də çox rəngarəngdir və müxtəlifdir. Çin üç iqlim qurşağının (mülayim, subtrpik, tropik) qurşağında yerləşir. Ölkənin şərq hissəsində qış soyuq və quru keçir. Çinin qərb hissəsinin iqlimi daha sərtidir. İsti yay soyuq qışla əvəz olunur (yanvarın orta temperaturu mənfi 28 dərəcəyə çatır). Dəniz səviyyəsindən çox yüksəkdə olduğu üçün Tibetin iqlimi Arktik iqlimə yaxındır.

Konstitusiyaya görə ÇXR-sı sosialist dövlətidir. **Ölkənin tərkibində 22 əyalət** (Tayvan adasını Çin özünün 23-cü əyaləti hesab edir), 5 muxtar rayon və birbaşa mərkəzin

tabeliyində olan 3 şəhər (Pekin, Şanxay, Tyantszın) vardır. 1997-ci ildə Honkonq xüsusi ərazi statusu ilə Çin dövlətinin tabeçiliyinə verilmişdir. Eyni zamanda Çin hökuməti 50 il müddətində Honkonqda mövcud olan sosial və iqtisadi sistemə toxunmamaq və ənənəvi həyat tərzinə hörmətlə yanaşmaq məsuliyyətini öz üzərinə götürmüşdür. 1999-cu ildə Cənubi Çin dənizində yerləşən Limanuqaliya müstəmləkəsi Makao (Aomin) Çinə birləşdirildi.

ÇXR-ın yaranma günü (1 oktyabr 1949-cu il)-Milli Bayram kimi qeyd edilir. İcraedici hakimiyyət ÇXR Sədrinə (dövlət başçısı), Ümumçin Xalq Nümayəndələri Yığıncağı Daimi Komitəsinin Sədrinə və ÇXR Dövlət Şurasının Sədrinə məxsusdur. Dövlətin ali qanunverici orqanı-Ümumçin Xalq Nümayəndələri Yığıncağıdır.

Geniş əraziyə, rəngarəng təbii şəraitə, qədim trixə və sivilizasiyaya malik olan Çində xarici turistlərə göstərmək üçün dövlət mühafizəsində olan 750 tarixi-mədəniyyət abidəsi və 119 mənzərəli yer nəzərdə tutulur. Onlardan 19-u BMT-nin tərtib etdiyi dünyanın təbii və mədəni irsi kataloquna daxil edilmişdir. Qədim sivilizasiyaya aid abidələr ölkənin bir çox bölgələrində qorunub saxlanmışdır. Ölkəyə gələn səyahətçi, Konfusi, İmperatorlar Sin Şixyan, Çingiz xan və b. Həyatı və fəaliyyəti ilə bağlı olan marşrutlar seçə bilərlər.

Təbiəti sevənlər, Litszyan və Quylin çayları sahillərinin mənzərəli yerlərini, beş “müqəddəs” dağın əsrarəngiz gözəlliklərini seyr edə bilərlər. Yantsı çayı sahilindəki üç tektonok dərə və Cənubi Çinin kənd rayonları da turistlər üçün maraqlıdır. Xuanşan Çin dağlarına məxsus bütün gözəllikləri özündə cəmləşdirmişdir. Emeyşan dağı çətin dağ keçidləri və təkrarolunmaz gözəllikləri ilə məşhurdur. Möhtəşəm Xuan Qoşu şlaləsi, əhəngdaşı mağaraları və “daş meşə”, Daxili Monqolustanın ucsuz-bucaqsız çölləri turistlərdə unudulmaz təəssürat yaradır. Qışda Tsizilin və Xeyluntszyanın geniş qarlı düzənlikləri torpaqlardakı qar naxışlarını seyr etmək turistləri heyran edir.

Xalq adət-ənənələri ilə marqlananlar üçün sayı 40-dan artıq olan Xalq bayramları xüsusi maraq doğurur. Çin səhnə mədəniyyəti-Pekin operası, sirk ustalığı, musiqi və xoreoqrafiya ilə tanışlıq da faydalıdır. Rəssamlıq və kalliqrafiya (yunanca gözəllik və cizgi sözlərinin vəhdətidir-gözəl, yaraşılıq və aydın yazmaq sənəti) Çində yüksək bədii səviyyədədir.

Dəniz sahili boyu çoxsaylı limanlar və kurortlar yerləşir. Bu bölgələrdə dövlət əhəmiyyətli kurort-istirahət rayonları yaradılmışdır. Məzuniyyət dövrünü bu yerlərdə keçirmək çox əlverişlidir. ÇXR-də beynəlxalq turizm mərkəzləri əsas etibarlı ilə iri şəhərlərdə və onların ətrafında formalaşmışdır.

3.Çinin əsas turizm mərkəzlərinin xarakteristikası.

Çinin ən böyük turizm mərkəzlərindən biri Pekindir. Pekin ÇXR-nın inzibati və mədəni mərkəzidir. Turistlərdə böyük maraq yaradan Pekinin tarixi hissəsi-İmperator şəhəri (qapılar və Tyannanmin meydanı) və “Qadağan edilmiş şəhər” (saray və Taymyao məbədi ilə birgə) hesab edilən qədim İçəri və Bayır şəhərlərdən ibarətdir. Mao Tsze Dun, Çin inqilabı muzeyləri, Milli qalereya şəhərin görməli yerlərindəndir. Pekində çoxsaylı məbədlər, o cümlədən Torpaq, Günəş, Ay və Səma məbədləri (XV-XVI əsrlər) vardır. Tsyen-Tan parkında Min sülaləsi imperatorlarının məqbərələri yerləşir. Bu məqbərələrə aparın yol boyu mərmərdən düzəldilmiş şir, fil, dəvə, at heykəllərindən ibarət məşhur “heyvanlar xiyabanı”

uzanır.

Pekinin şimal-qərbindəki dağlıq ərazidən Böyük Çin Səddinin (tikintisinə e.ə. V əsrin axırı-IV əsrin əsrin əvvəllərində başlanmışdır) bir hissəsi keçir. Pekinin cənub-şərqində mənzərəli məşhur Tayşan dağı və Konfussi məbədi yerləşir. Taydxu və Sixu göllərində, həmçinin Xuançan dağında gəzinti xoş təəssürat yaradır. Şəhərin çoxsaylı parkları arasında daxili şəhərdəki “Üç dəniz” parkı, Çueynın, Şisanlin adlanan parklar xüsusilə seçilir. Tyannanmin meydanında yeni memarlıq nümunələrindən ilan Ümunçin Xalq Nümayəndələri Yığıncaqlarının binası, Çin inqilabı və Çin tarixi muzeylərinin binalarını göstərmək olar.

Pekindən şimalda, Daxili Monqolustan çöllərində at yarışlarını müşahidə etmək olar. Böyük Xinqan meşələrində məcara həvəskarları üçün vəhşi heyvan ovları təşkil edilir. Qərbdə (Dun Xuanda) isə bütün dünyada məşhur olan, Maqao mağaraları turistlərin diqqətini cəlb edir.

Çinin ikinci böyük turizm mərkəzi Şanxaydır. Şanxay Çinin və dünyanın ən böyük çəhərlərindən biridir. ÇXR-nın gözəl və müxtəlif məzmunlu kolleksiyalarından birinin toplandığı İncəsənət və tarix muzeyi, XVI əsrdə salınmış Mandarin Yunan bağı, AL qırmızı Payız Buludları bağı (Min sülaləsinin hakimiyyəti dövründə salınmışdır), Çexuanmyao məbədi və qiymətli daş-qaşla bəzədilmiş Buddanın möhtəşəm abidəsi saxlanılan Yuyfesa məbədi Şanxayda yerləşir.

Çinin cənub-qərbində (yunnan əyaləti) öz adət və ənənələrini qoruyub saxlayan çoxlu milli azlıqlar yaşayırlar. Emey dağının və Tszyuçjayçjon dövlət qoruğunun yerləşdiyi Siçuan əyalətinə səfərlər xoş təəssürat yaradır. Çintsindən başlayaraq Yantsı çayı ilə aşağı, teploxodla səyahət edənlər Mərkəzi Çinin iri şəhərlərindən biri olan Uxana çatırlar. Uxandan isə qatar və ya təyyarə ilə Pekinə getmək olar. Ölkənin əsas zooparklarından biri Sun Yatsenin movzoleyi, Jenxay paqodası (hərifi mənası dəfinələr qülləsi-Uzaq Şərq ölkələrində dini bina tipi. Paqoda Budda dini əşyalarını saxlamaq üçün tikilir), Çində ən qədim məscidlərdən biri-Xuaysenq məscidi (627-ci ildə əsası qoyulmuşdur) Quançjouda yerləşir.

Lamaizmin (buddizm cəryanlarından biri) mərkəzi olan Lxas şəhərində çoxsaylı Budda monastır və məbədləri, o cümlədən, Dalay-Lamanın keçmiş iqamətgahı olan Potala saray-monastırı (VII əsrdən məlumdur, XVI-XVII əsrlərdə yenidən tikilmişdir) qorunub saxlanılır. Şensi əyalətinin Sian şəhəri yaxınlığında Sin sülaləsindən olan və e.ə. 211-ci ildə vəfat etmiş imperatorun məqbərəsi yerləşir. Məqbərədə təbii ölçülərdə gildən hazırlanmış minlərlə əsgər və at heykəlləri vardır.

Nankinin tarixi abidələri arasında, Tsisyasa monastırındakı Daş paqoda (X əsr), Lunqus monastırında “Ulyandyan” kərpic məbədi (1398) xüsusilə seçilir. Çinin qədim şəhərlərindən biri olan Tayyuandakı köhnə parkda Tszintsa məbədi (VI əsr) yerləşir. XVII əsrdə bu şəhərdə 300-dən artıq məbəd, zal, körpü, köşk tikilmişdir.

Çinə səyahət zamanı ənənəvi Çin teatrına- Pekin operasına və konsertlərinə getmək, milli rəqslər və xalq incəsənəti ilə tanış olmaq, eyni zamanda kulinariya sənətinin müxtəlif üslublarını özündə birləşdirən Çin mətbəxi ilə tanış olmaq olar.

4.Çin turizminin inkişaf mərhələləri və turizmin müasir vəziyyəti.

Çində təşəkkül tapmış turizm modeli, ölkənin siyasi tarixi və qonşu ölkələrlə münasibətəti zəminində inkişaf etmişdir.Çin dünyanın qədim sivilizasiya mərkəzlərindən biri olsa da, onun yeni tarixi 1840-cı ildən, Böyük Britaniya və digər Avropa dövlətləri ilə müharibədən sonra başlanır. Bu müharibə nəticəsində Honkonq adaları uzun müddətə Böyük Britaniyaya verildi və bu adalar ticarət və maliyyə mərkəzi kimi inkişaf etməyə başladı. 1898-ci ildə Çin ərazisinin bir hissəsi (Honkonq-“yeni ərazilər”) rəsmi şəkildə Böyük Britniyaya 99il müddətinə icarəyə verildi, Makao isə həmin müddətə Limanuqaliyanın müstəmləkəsi oldu.

XX əsrin birinci yarısında Çinin siyasi inkişafı qeyri-stabilliyi ilə xarakterizə olunurdu. 1949-cu ildə müharibədə məğlub olan Çin millətçiləri Tayvana qaçaraq orada Çin kommunistlərinin dövlətinə alternativ Çin Respublikası yaratdılar. ÇXR itirilmiş əraziləri qaytarmağa çalışsa da buna nail ilə bilmədi. 60-70-ci illərdə keçmişdə mövcud olmuş SSRİ ilə münasibətlərin soyuması Çinin siyasi cəhətdən təklənməsinə gətirib çıxırdı.

1978-ci ildən başlayaraq Çin “Açıq qapılar” siyasəti yeritməyə başladı. Çin iqtisadiyyatının müasirləşdirilməsi ölkəyə xarici qonaqların axınını xeyli artırdı. Çinə gələn xaricilərin sayı iki il ərzində 500 min nəfər artdı. Ölkəyə gələn turistlərin əksəriyyəti qədim mədəniyyətlə maraqlanırdılar.

1978-1988-ci illərdə ÇXR-də həyata keçirilən iqtisadi islahatlarla yanaşı, qonşularla qarşılıqlı əlaqələrin yaranmasında da əhəmiyyətli siyasi dəyişikliklər baş verdi. 1984-cü ildə ÇXR və Böyük Britaniya arasında Honkonqun icarə müddətinin 1 iyul 1997-ci ildə bitməsilə əlaqədar, yalnız icarədə olan torpaqların deyil, bütün müstəmləkənin ÇXR-ə qaytarılması haqqında Saziş imzalandı. 1987-ci ildən başlayaraq Tayvan öz vətəndaşlarına ÇXR-dəki qohumları ilə görüşmək məqsədilə səfir etməyə icazə verdi. Bu ölkələr arasında birbaşa nəqliyyat əlaqəsi olmadığı üçün, Səyahətlər Honkonq vasitəsilə həyata keçirilirdi. 1990-cı ildə bu şəhərin ÇXR ilə olan sərhəddini keçən qonaqların ümumi sayı 20 milyon nəfər olmuşdur. 1990-cı ildə ölkəyə gələn 27,5 milyon turisdən 25,5 milyonu Honkonq, Makao və Tayvandan gələn və əslən çinli olan turistlər olmuşdur. Səyahətlər üzrə Çin Milli İnzibati İdarəsinin hesablamalarına görə, 1990-cı ildə Tayvandan 1 milyon, Yponiyaya, ABŞ, Böyük Britniya və MDB ölkələrindən gələnlərin sayı 1,7 milyon nəfər təşkil etmişdir.

1979-1988-ci illərdə Çinə turist göndərən əsas ölkə Yaponiya olmuşdur. Sonrakı yerləri ABŞ, Böyük Britaniya və Avstraliya tuturdu.1989-cu ildə Sovet İttifaqı+ Avstraliyanı qabaqladı.

4 iyun 1989-cu ildə Tyannanman meydanında tələbələrin daha çox demok- ratiya tələbi ilə başladığı tələbə hərəkatının zor tətbiq etməklə yatırılması ölkənin nüfuzuna mənfi təsirini büruzə verdi. Qərb turistləri, o cümlədən ABŞ, Avstraliya və Cənub-Şərqi Asiyanın digər ölkələrindən olan turistlər Çini baykot etdi. Bir müddətdən sonra Avropadan Çinə turist axını yenidən canlanmağa başladı.

ÇXR-də həyata keçirilən siyasi-iqtisadi islahatlar daxili yurizmin inkişafına öz təsirini göstərdi. 1987-ci ildə daxili turistlərin sayı 290 milyona çatdı.

Çin və Honkonq birləşdikdən sonra turizmdə qarşılıqlı səfərlər üstünlük təşkil etməyə başladı.Çinin qonşu ölkələrlə münasibətlərində baş verən dəyişikliklər Honkonqun da gəlmə

turizm modeli dəyişildi. Honkonq öz qonaqlarından əlavə, ÇXR-ə gələn tranzit turistləri də qəbul edərək Çinə istiqamətləndirməyə başladığından Çinin turizm “qapısına çevrildi”. Honkonq üçün əsas turizm bazarı Yaponiya, ABŞ, Kanada, Avstraliya İttifaqı, Yeni Zelandiya və Böyük Britaniyadır. Honkonqda turizm şopinq, rəngarəng gecə həyatı, Çin mədəniyyətinin görkəmli yerlərinə (opera, teatr) gedişlər, tematik parklara (Oşnpark akvariumu, Sun sülaləsi dövrünün kəndi) səyahət, idman (at çapmaq) və hər il keçirilən festivallar üzərində qurulmuşdur. Honkonq eyni zamanda konfrans və yarmarkaların iri mərkəzi kimi tanınır. Ölkəyə gələnlərin 18-25%-nin məqsədi belə tədbirlərdə iştirak etmək olmuşdur.

Limanuqaliyanın müstəmləkəsi olmuş digər Çin ərazisi-Makao 1999-cu ildə Çinə qaytarıldı. Aomin yarımadası, Taypa, Koloan və s. adalardan ibarət olan, Mirvari çayının deltasında yerləşən Makaoya turistlər Honkonqdan katerlərlə gəlirlər.

2009-cu ildə Çin gələn turistlərin sayına görə dünyanın 10 aparıcı ölkələri arasında 4-cü yerdə qərarlaşır. ÇXR-da turizmin inkişafına dair qəbul edilmiş proqrama əsasən, 2020-ci ildə ölkəyə səyahət edən turistlərin sayı 140 milyon nəfərə çatmalıdır. Bu isə ölkəyə 375 milyard ABŞ dolları həcmində gəlir gətirə bilər. ÜTT-nin hesablamalarına görə 2020-ci ildə xaricə gedən turistlərin sayına görə də, Çin dünyada birinci yeri tutmalıdır.

5.Yaponiyanın coğrafi mövqeyi, iqlim şəraiti və turist cəlb edən əsas amilləri.

Şərqi Asiyada Sakit okeanın qərb hissəsində yerləşən Yaponiya Xonsyu, Kyüsü, Xokkaydo, Sikoku və digər çoxsaylı xırda adalarda (3900-dən çox) yerləşir. Yaponiya lanşaftında düzənliklərə qovuşan yarıdağlı dağlar üstünlük təşkil edir. Yaponiyanın ən yüksək dağları vulkan mənşəlidir. Ölkədə aktiv vulkanların sayı 60-dır. Yaponiyanın ən yüksək zirvəsi yaponlar tərəfindən müqəddəs sayılan Fudziyama vulkanıdır (3776 m). Ən geniş düzənlik ərazilər Kanto, Xonsyu adalarındadır. Xonsyu adasındakı Sinano Yaponiyanın ən uzun çayıdır. Vulkanik mənşəli göllərin əksəriyyəti kraterlərdə yerləşir. Tektonik göllərdən ən böyüyü-Bivadır (672 kv. km).

Ölkədə əhalisinin sayı 1 milyondan artıq olan 10 iri şəhər mövcuddur. Yokohama, Osaka, Kavasaki, Kobe, Naqoya, Kioto, Sapporo, Xirosima, Fukuoka, Kitakyusyu bu qəbildən olan şəhərlərdir. Kitakyusyu, Kobe, Osaka, Tokio, Yokohama, Kavasaki, Kiqosima, Naqaya, Naqasaki və Tiba ölkənin mühüm limanlarıdır.

Təbii baxımdan Yaponiyada dörd iqlim zonasını: mülayim soyuq (Xakkaydo adası), mülayim isti (Xonsyu adası), subtropik (Kyusyu adası və Rukyu arxipelaqının şimal hissəsi) müəyyən etmək olar.

Şimalda qış soyuq keçir. Xokkaydo adasında yanvarın orta temperaturu mənfi 10 dərəcə olur. Cənubda qış isti və quru, yay bürkülü, yağışlı və dumanlı olur. Yaponiyanın böyük hissəsində yayda, hətta gecələr belə havanın temperaturu 23-25 dərəcədən aşağı enmir. İyul-avqust aylarında adalar üzərindən tez-tez dağıntılara səbəb olan tayfunlar əsir.

Dövlət quruluşuna görə Yaponiya konstitusiyalı monarxiyadır. İnzibati cəhətcə 47 prefekturaya bölünür. Dövlət başçısı-imperatordur. Real icraedici hakimiyyət Nazirlər Kabinəsinə rəhbərlik edən Baş Nazirə məxsusdur. Qanunvericilik hakimiyyətini ikipalatalı

parlament həyata keçirir. Parlament Müşavirlər (Yuxarı palata) və Nümayəndələr Palatalarından (Aşağı palata) ibarətdir. 23 dekabr-İmperatorun doğum günü Milli bayram kimi qeyd edilir.

Yaponiyada istirahət və idmanla məşğul olmaq üçün əlverişli imkanlar çoxdur. Müalicəvi mənbələr də çoxsaylıdır. Ölkənin Asiya qitəsinə münasibətdə əlverişli mövqedə yerləşməsi Cənub-Şərqi və Mərkəzi Asiya dövlətləri ilə turizm və mədəni əlaqələrin yaradılmasına əla şərait yaradır. Bununla belə Yaponiyanın “turist göndərən” Avropa ölkələrindən uzaqda yerləşməsi, həmin ölkələrdən turist axınına mane olur.

Gözəl təbii şərait, yaponların milli məişət və mədəniyyəti, qədim memarlıq abidələri, müasir şəhərlər, Tokio, Sapporo və Naqonanun Olimpiya tikililəri və s. turistləri “gündoğan ölkəyə” cəlb edir.

6.Yaponiyanın turizm mərkəzləri və inkişaf inkişaf mərhələlərinin xarakteristikası.

Yaponiyanın əsas turizm mərkəzi onun paytaxtı olan Tokiodur. Tokio Xonsyu adasının cənub-şərqində, Tokio körfəzinin sahilində yerləşir.

Şəhərin mərkəzində geniş kanallar ilə əhatə olunmuş, bağlar və qala divarlarının qalıqları saxlanılan imperator sarayı (Edo qəsri, XV əsr) yerləşir. Ərazisinə görə ən böyük parklarından biri olan Meydzi parkında, XIX əsrdə Meydzinin şərəfinə tikilmiş möhtəşəm sintoist məbədi yerləşir. 1964-cü il Tokio olimpiadasının keçirildiyi Milli stadion, 333 metr hündürlüyü olan televiziya qülləsi şəhərin görməli yerlərindəndir.

Tokioda çoxsaylı sintoist və buddist məbədləri vardır. Kannon və Asakusa (XVII əsr), buddist məbədləri, Rakandzi, Yasukini sintoist iqamətgahı, Rakuşen mənzərə parkı (XVII əsrin sonu), taxtadan düzəldilmiş zəng qülləsi olan Ueno parkı (XVII əsr), tosyucu sintoist məbədi (XVII əsr) turistlərdə xüsusi maraq doğurur. Bundan əlavə paytaxtda çoxsaylı muzeylər: rəssamlıq, heykəltaraşlıq və tətbiqi incəsənətə aid 85 min əsərin toplandığı, mühüm elmi mərkəz kimi fəaliyyət göstərən Milli muzey, Qərb incəsənəti muzeyi, Yapon xalq mədəniyyəti muzeyi fəaliyyət göstərir.

Tokioda 400-dən artıq rəsm qalereyası, çoxlu teatr, park və saraylar var. Tokionun mərkəzi rayonu olan Gindza, şəhərin və bütün Yaponiyanın “vitrini” adlanır. Burada asudə vaxtın keçirilməsi üçün çoxsaylı restoranlar, kafelər, ticarət və mədəniyyət mərkəzləri fəaliyyət göstərir.

Məşhur dəniz kurortlarından və tarixi şəhərlərdən biri olan Kamakura, Tokio yaxınlığında yerləşir. “Böyük Budda Daybutsu” nun bürünc heykəli (hündürlüyü 13,35 m) buradadır. Heykəl 1252-ci ildə düzəldirmişdir.

Kiota turizm mərkəzi olmaqla ölkənin qədim paytaxtıdır. Şəhərdə çoxsaylı qədim saray, qəsir və villalar vardır. Todzi məbədi (VIII-XVII əsrlər), Tenryüdzü və Sayxodzi monastırları (XIV əsr), Kinkakudzi-“qızıl” (XIV əsr) və Qinkakudzi-“gümüş pavlion” (XV əsr) məbədləri, Kiotonun ən qədim məbədlərindən olan Kiyomzudera, qədim Pöandzi bağı (XV əsr) daha maraqlıdır. Şəhərdə çoxsaylı bağlar, paqodalar, çay evləri vardır. Kiotoda Milli Muzey və Müasir Milli İncəsənət Muzeyi fəaliyyət göstərir.

Yaponiyanın əsas liman şəhəri olan Yokahama həm də turizm mərkəzidir. Akva muzeyi və məməli heyvanlar şousu olan Xakkeydzma əyləncələr adası qonaqların diqqətini cəlb edir. Akvariumda 70 min balıq növü saxlanılır. Yokahamadakı Yaponiyanın ilk su eskalatoru sualtı “məmləkətə” səyahət etməyə imkan verir.

Naqoya turizm mərkəzinin görməli yerlərindən Atsuta sintoist məbədi, Tofukudzi məbədi (VIII əsr) zadəgan nəslinə məxsus qəsri (XVII əsr), Tokuqava bədi muzeyi və Naqoya qəsrinin xəzinəsi muzeyini qeyd etmək olar.

Nikko turizm mərkəzində, Xakone və Kinuqava dağ rayonlarında məşhur dağ-xizək turizmi mərkəzləri və dağ kurortları vardır. Şəhərin qədim məbədləri də turistlərin diqqətini cəlb edir.

Okinava adası beynəlxalq miqyaslı kurortu, dünyanın hər yerindən, tropik okean iqlimli istirahəti sevənləri cəlb edir. Okinavava iqtisadiyyatının əsas sahəsi turizmdir.

Nara 710-784-cü illərdə Yaponiyanın paytaxtı olmuşdur. Nara turizm mərkəzinin məşhur parkında 1000-dən artıq əhliləşdirilmiş maral yaşayır. Şəhərdəki “Xoryudzi” və “Qotaydzi” məbədləri turistlərin diqqətini cəlb edir.

Tokiodan sonra Yaponiyanın ikinci nəhəng şəhəri olan Osaka çoxsaylı adalarda yerləşdiyindən onu çox vaxt Yaponiya Venetsiyası adlandırırlar. 400 il öncə tikilmiş qalaya baxış turistlərdə böyük maraq doğurur. Sittenodzi budda monastırı (VI əsr), Sumiyositaysya sintoist ibadətگاهی (IV əsr, IX əsrdə yenidən təmir edilmişdir), Temmanqu məbədi (X əsr), Osaka qəsrinin bədi muzeyi, Yapon bədi sənətkarlıq muzeyi turistlərin diqqətini daha çox cəlb edir.

Sapporo və Nodano turizm mərkəzləri. Bu şəhərlərin hər biri müxtəlif illərdə qış olimpiya oyunlarının mərkəzi olmuşdur. Bu şəhərlərdə qış idman növlərinin müasir, tələbatlara cavab verən mərkəzləri fəaliyyət göstərir. Bu da qış idman oyunlarını sevənlərin diqqətini daha çox cəlb edir.

Xirosima və Naqasaki şəhərləri dünyada ilk atom bombasına məruz qalmış şəhərlərdir. Burada “Atom evi”, Atom bombardmanı qurbanlarının xatirəsinə həsr olunmuş Sülh Xatirə Parkı, Sülh muzeyi, Atom bombası muzeyi yaradılmışdır. Xirosimada su idmanı üzrə müasir mərkəz fəaliyyət göstərir. Naqasakidə Suva sintoist ibadətگاهی (XVI əsr), Sofukudzi buddist məbədləri ansamblı, Meqanebasi körpüsü (XVII əsr), ticarət-sənaye və Şəhər muzeyləri turistləri çox maraqlandıran yerlərdir.

Yaponlar uzaq xarici səfərlərə çıxmağı xoşlamamışlar. 1964-cü ilədək belə səfərlərin sayı çox az idi. XX əsrin 60-cı illərinin sonlarında Yaponiyada getmə turizmi sürətlə inkişaf etməyə başladı, 1973-cü ildə 2,2 milyon nəfərə çatmışdır. Bu göstəricilər 80-ci ilin başlanğıcına qədər dəyişməz qalmışdır. 1984-cü ildə getmə turizmində 2 dəfə artım müşahidə olunmuş, səyahətə gedənlərin sayı 4,6 milyon nəfərə çatmışdır.

Artım sürətinə baxmayaraq Yaponiya hökuməti “On milyon proqramı”nı qəbul etdi. Bunu həyata keçirmək üçün ölkələrin iqtisadi yüksəlişinə yardım göstərmək, Yaponiya ilə onun ticarət tərəfdaşları arasında ödəniş disbalansını (itki, dağılma) ardan qaldırmaq təklif olunurdu. Qarşıya qoyulan vəzifə 1990-cı ildə yerinə yetirildi, turistlərin sayı 10,99 milyona çatdı.

Yapon turistlərin getdiyi əsas turizm mərkəzləri Sakit Okean hövzəsi ölkələri-ABŞ, Honkonq, Cənubi Koreya, Sinqapur olmuşdur. Bu ölkələrin hər biri ildə 1 milyon yapon turistini qəbul etmişdir. Regionun digər ölkələri-Avstraliya, ÇXR, Tayvan, Tayland hər biri 500 minə yaxın yapon turistini qəbul etmişdir. Yaponlar üçün digər mühüm turizm regionu Avropadır. Hazırda Yapon turistlərinin 1 mln.-u Avropa ölkələrindən Fransa və Böyük Britaniyaya, 500 min nəfəri isə İtaliya və Almaniyaya yollanır.

1991-ci ildə Yaponiya hökuməti getmə və gəlmə turizminin inkişafına yönəlmiş “Turizm iki istiqamətdə-XXI” adlı yeni proqram həyata keçirməyə başladı.

Yaponiya bir çox ölkələrdə turizmin inkişafı layihələrinin həyata keçirilməsində fəal iştirak edir. İstirahət infrastrukturunun inkişafı üçün həm dövlət yardımı, həm də borc kimi böyük məbləğdə investisiyalar cəlb edir (məsələn, Avstraliya İttifaqı, İndoneziya, Malayziya, Tayland və s.)

Ölkəyə gələn turistlərin sayında da xeyli artım müşahidə olunmuşdur. Belə ki, əgər 1984-cü ildə Yaponiyaya gələn turistlərin sayı 2 mln. olmuşdursa bu rəqəm 1992-ci ildə 3,8 mln.a çatmışdır. Xarici qonaqların üçdə ikisi Asiya ölkələrinin payına düşür. Tayvan və Cənubi Koreya dövlətləri hətta ABŞ-ı ötüb küçmüşlər.

Asiya ölkələrindən və ABŞ-dan olan turistlər Yaponiyaya əsasən öz məzuniyyətlərini keçirmək, avropalılar isə biznes məqsədilə səyahət edirlər. Turizm agentlikləri haqqında Qanuna əsasən Yaponiyada turagentliklər üç qrupa bölünür:

- 1) Həm xarici, həm də daxili turizmlə məşğul olmaq hüququna malik olan Baş turizm agentlikləri;
- 2) Yalnız daxili turizmlə məşğul olan Milli turizm agentlikləri;
- 3) Baş turagentlərin sifrişi və onların adından fəaliyyət göstərən subagentlər.

Turizm kuratoru olan Nəqliyyat Nazirliyində qeydiyyatdan keçən şəxs turizm fəaliyyəti ilə məşğul ola bilər.

7. Koreya Respublikasının coğrafi mövqeyi, iqlim şəraiti və turizm mərkəzlərinin xarakterik xüsusiyyətləri.

Koreya Respublikası Şərqi Asiyanın Şimal-şərqində Koreya yarımadasının cənubunda yerləşir. Şimalda Koreya Demokratik respublikası ilə həmsərhəddir. Koreya Respublikası qərbdə Sarı, Şərqdə Yapon dənizinin suları ilə əhatə olunmuşdur. Cənub-şərqdə Koreya körfəzi ölkəni Yaponiyadan ayırır.

Ölkənin relyefi əsasən təpəlik və dağlıq sahələrdən ibarətdir. **Çecuda** adasında ölkənin ən yüksək zirvəsi olan **Xalasan** dağı yerləşir.

Nextonqon və Xanqon ölkənin əsas çaylarıdır.

Seul, Pusan, Tequ ən böyük şəhərləri, Pusan və Makpxo isə əsas limanlarıdır.

Ölkənin iqlimi mülayim musson, cənubda isə subtropikdir. Yanvarın orta temperaturu müsbət 4, iyulunku isə 26 dərəcədir.

Koreya Respublikası inzibati **cəhətcə 9 əyalətə** bölünür. Seul və Pusan şəhərləri xüsusi inzibati-idarəçilik statusuna malikdir. **15 avqust 1948-ci ildə** müstəqilliyin elan olunduğu gün-Milli bayram kimi qeyd edilir. İcraedici hakimiyyət prezidentə və Baş Nazirin rəhbərlik

etdiyi Dövlət Şurasına məxsusdur. Qanunvericilik hakimiyyətini birpalatalı parlament-Milli Məclis həyata keçirir.

Koreya-qədim tarixə malik ölkədir. Koreyalılar öz ölkələrini Çoson (Sübh tərəvəti) adlandırırlar. Koreya dövlət kimi 5 min illik tarixə malikdir.

Ölkənin əsas turizm ehtiyatları çimərliklər, isti iqlim, mənzərəli göllər, şələlələr, mağaralar, dağ zirvələri, **Çecudo** adasının gözəgəlimli landşaftı, Buddizm mədəniyyət abidələri, cənub şərqdə **Kyonçji ətrafında Silla** dövlətinin qədim abidələrinin xarabalıqları hesab edilir.

Seul turizm mərkəzinin memarlıq abidələri arasında **Popçons** məbədinin **Xyonmyotxan** paqodası (1085), park və həyətləri ilə birgə **Kyonbokkun** saray ansambli (1394-cü ildə tikilmiş, XVI əsrdə dağılmış və XIX əsrdə yenidən təmir olunmuşdur) xüsusi yer tutur. Paytaxtda Milli Tətbiqi İncəsənət Muzeyi, Milli Elm Muzeyi, Botanika bağı, Zoopark fəaliyyət göstərir. Müxtəlif əyləncə mərkəzləri və Seulun Olimpiya kəndinin idman obyektləri də turistlərin diqqətini cəlb edir.

Xarici turistlərin istirahəti üçün əlverişli olan **Pusan** dəniz kurortu kimi tanınır. Koreya Respublikasında ilk AES Pusanda tikilmişdir. Şəhərdə turistləri maraqlandıran çoxsaylı tarixi-memarlıq abidələri, muzeylər var. **Pusan-Simonoseki** (Yaponiya) şəhərləri arasında dəmiryolu bərəsi fəaliyyət göstərir.

Cənubi Koreyada turizm 1989-cu ildən başlayaraq sürətlə inkişaf etməyə başlamışdır. Xarici ölkələrə səyahətə gedən Koreyalıların sayı 67 % artmışdır. Seulda 1988-ci ildə keçirilən Yay Olimpiya oyunları, xarici turistlərin sayının 25% artmasına səbəb olmuşdur.

Cənubi Koreyanın turist mübadiləsi üzrə ən iri şəriki Yaponiyadır. Koreyanın gəlmə və getmə turizmi üçün ikinci bazar ABŞ olsa da səyahətlər əsasən işgüzar, dostlar və qohumlarla görüş xarakteri daşıyır. Ölkəyə ildə orta hesabla 4,6-5 milyon nəfər turist gəlir. Koreyada turistlərin yerləşdirilməsi üçün 140 mindən artıq mehmanxana yeri mövcuddur. İldə 4 milyondan çox Cənubi Koreyalı xarici turist səfərlərində iştirak edir.

8.Filippinin coğrafi mövqeyi, iqlim şəraiti və əsas turizm obyektləri.

Filippin sakit okeanın qərb hissəsində, **Malay** arxipelaqının Filippin adlanan adalarında yerləşmişdir. **7100-dən** artıq ada Filippinə məxsusdur. **Luson, Mindanao, Samar, Panay, Palavan, Neqros, Mindoro və Leyte ən böyük adalarıdır.**

Adalar **Cənubi Çin, Filippin, Sulavesi** dənizlərinin suları ilə əhatə olunub. **Basi** boğazı Filippin adalarını Tayvan adasından ayırır. Adaların relyefi əsasən dağlıq ərazilərdən ibarətdir. **Mindanao** adasında ölkənin ən yüksək zirvəsi olan **Apo dağı** (2954 m) yerləşir.

Keson-Siti və Davao ölkənin iri şəhərləri, **Davao, Manila və Sebu** iri limanlarıdır.

Ölkənin iqlimi cənubda subekvotoryaldan, şimalda tropik iqlimə keçid təşkil edir. Orta illik temperatur 27 dərəcəyə yaxındır. Dağ rayonlarında iqlim nisbətən soyuqdur.

Filippin-prezident respublikası şəklində idarə olunur. Ölkənin 12 inzibati rayonu vardır. Bunlar da öz növbəsində əyalətlərə bölünür (75 əyalət).

4 iyul 1946-cı ildə Filippin ABŞ-dan müstəqillik əldə etmişdir. 12 iyun İstiqlaliyyət günü (İspaniya müstəmləkəçiliyindən azad olunma günü, 1898-ci il)-Milli bayram kimi qeyd edilir.

Dövlətin və hökumətin başçısı prezidentdir. Ali qanunverici orqan Konqress adlanmaqla iki palatadan Senatdan (Yuxarı palata) və Nümayəndələr palatasından (Aşağı palata) ibarətdir.

Müasir Filippin ərazisində V əsrdən başlayaraq müxtəlif mədəniyyət və xalqların qarışığı olan ilk sivilizasiya meydana gəlmişdir. XVI əsrin əvvəllərində İspaniya müstəmləkəsinə çevrilmiş ölkə infant (şahzadə) Filippinin şərəfinə (gələcək kral ikinci Filipp) indiki adını almışdır.

İspan müstəmləkəçiləri tərəfindən yaradılmış mədəni irs turizmin inkişafı üçün böyük perspektivlər açır. Təbii turizm ehtiyatları isə bu gün daha aktual olan ekoloji turizmin inkişafı üçün əlverişli şərait yaradır.

Filippin abad çimərlikləri və mərcan rifləri ilə tanınır. Filippində komfortlu otellər fəaliyyət göstərir. Dünyada ən yaxşılarından biri olan sualtı ovlar təşkil olunur. **Luson** adasında tanınmış kurort və sağlamlıq ocaqları olan **Baqio** şəhəri yerləşir. Qədim **Sebu** şəhəri də turistlərdə maraq doğurur. Dahi səyyah **Fernan Magellanın** olduğu yerdə onun şərəfinə qüllə ucaldılmışdır.

Luson adasında yerləşmiş **Manila** şəhərində mövcud olan əsas mədəniyyət abidələri şəhərin qədim hissəsi olan **İntramyrosda** yerləşir. **Manilada Metropolitan** incəsənət muzeyi, **Botanika bağı**, **Santo-Tomas** tarix və arxeologiya muzeyi, Filippin Milli Muzeyi fəaliyyət göstərir. Turistlər Manilada dünyanın istənilən əyləncəsini tapa bilirlər.

Ölkənin **Beqito** şəhəri isə isti su mənbələri ilə məşhurdur. Ölkənin digər şəhərləri arasında əsası 1635-ci ildə ispanlar tərəfindən qoyulmuş **Zamboanda** şəhəri (**Mindanao** adasında yerləşir) daha çox tanınır. Şəhər memarlığında həm ispan, həm də müsəlman mədəniyyətinin elementləri öz əksini tapmışdır.

Hər il Filippinə 2 milyondan artıq turist gəlir. Xarici turistlərin qəbulu üçün ölkədə 73 mindən artıq mehmanxana yerləri mövcuddur. Hər il təqribən 2 milyon Filippinli xarici səfərlərdə iştirak edir.